
Ion EREMIA
doctor habilitat, profesor universitar
Facultatea de istorie și Filosofie
Universitatea de Stat din Moldova

**Restructurarea gorbaciovistă prin prisma amintirilor
studenților de la sfârșitul anilor '80 – începutul anilor '90 a
secolului al XX-lea**

Începută în primăvara anului 1985, restructurarea inițiată de Mihail Gorbaciov a trecut prin câteva etape. Etapa afirmării printre tineretul studios începea abia după cuvântarea liderului de la Moscova din 2 noiembrie 1987

cu ocazia împlinirii a 70 de ani de la revoluția din octombrie, când oratorul a solicitat ca trecutul istoric să fie apreciat cu toată responsabilitatea istorică și în baza adevărului istoric, inclusiv așa-numita răsculăcire, colectivizarea, represile etc., despre care fapte, afirma Gorbaciov, liderul comunist de atunci, Stalin, știa. Slăbirea presiunii din partea organelor de partid și celor competente, a dus la răspândirea deschisă a literaturii românești, studenții făceau cunoștință cu Istoria Românilor, discutau problemele arzătoare ale identității naționale și lingvistice a locuitorilor din Basarabia, participau la ședințele diferitor cenacluri, care au fost înființate de ei în instituțiile de învățământ, solicitau insistent înlăturarea disciplinelor ideologice (Istoria PCUS, Comunismul științific, Ateismul științific, Filosofia marxist-leninistă etc.), au fost participanți activi la Marile Adunări Naționale din centrul Chișinăului. Totuși, la început, evident, încă nu se percepea faptul că URSS va dispărea, dar atunci când problema s-a pus în așa mod, studenții nu au ezitat să susțină această idee. Majoritatea dintre ei au rămas „reci” la acuzațiile propagandei promovate de anumite forțe, că ar fi „naționaliști”, „extremiști” etc.

Gorbachev restructuring through the lens of students’ memories from the late 80s - early 90s of the 20th century

Started in the spring of 1985, the restructuring initiated by Mikhail Gorbachev went through several stages. The stage of affirmation among studious youth began only after the leader’s speech in Moscow on November 2, 1987 on the occasion of the 70th anniversary of the October revolution, when the orator requested that the historical past be appreciated with all historical responsibility and on the basis of historical truth, including the so-called uprising, collectivization, repression, etc., about which facts, Gorbachev claimed, the communist leader at the time, Stalin, knew. The weakening of the pressure from the party bodies and the competent ones, led to the open spread of Romanian literature, the students became acquainted with the History of the Romanians, discussed the burning issues of the national and linguistic identity of the inhabitants of Bessarabia, participated in the meetings of various cenacles, which were established of them in educational institutions, they insisted on the removal of ideological subjects (History of the CPSU, Scientific Communism, Scientific Atheism, Marxist-Leninist Philosophy, etc.), they were active participants in the Great National Assemblies in the center of Chisinau. However, at the beginning, obviously, it was not yet perceived that the USSR would disappear, but when the matter was put in such a way, the students did not hesitate to support this idea. Most of them remained “cold” to the accusations of propaganda promoted by certain forces, that they are “nationalists”, “extremists”, etc.